

**Vedlegg til høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre vedrørende "Forslag om å innføre obligatorisk mekling ved samlivsbrudd for samboere med felles barn og oppheve lovens definisjon av vanlig samværsrett" – utdypende momenter**

**INNLEDING**

**Barneloven er en normativ lov**

Vi leser stadig i skriv fra BFD at "barneloven er en lov for foreldre i konflikt"<sup>1</sup>.

BFDs utgangspunkter er helt galt.

Barneloven er – som alle andre norske lover – en normativ lov som sier noe om hvordan vi som samfunn forventer at mor og far skal oppføre seg når de har felles barn for best mulig å kunne ivareta barna sammen, uavhengig av mors og fars samlivsstatus.

**Dagens barnelov som konfliktskaper – savner BFDs refleksjoner rundt dette**

BFD skriver i høringsnotatet bl.a. "... slik at det kan brukes mer ressurser på de vanskelige, konfliktfylte sakene."

**F2Fs kommentar:**

Det er bra. Men vi har alltid savnet forsøk på en godt fundert, redelig analyse fra BFD på barnelovens rolle ved at den selv kan bidra til å skape konfliktfylte saker. Vi mener at selve barnelovens ideologi skaper én primærforelder med all makt og alle økonomiske støtteordninger og én sekundærforelder som ofte oppfatte og behandles som en "forelder uten barn" Barneloven i seg selv er således en konfliktskapende lov.

To foreldre som var likeverdige i samlivet skal altså etter samlivet endre roller til en primær og en sekundær forelder, tilpasset 1960-årenes kjønnsrollemønster. Dette er så i utakt med hvordan moderne foreldre innretter seg at det er nødt til å skape konflikt.

Til å begynne med kan BFD i det minste ta inn over seg det paradoksale kravet om at en forelder må true med rettsak [=konfliktskaping] for å få mekling [=konfliktdemping], jf Meklingsforskriftenes pgf 1: "... Den parten som krev mekling etter barnelova, må påstå for meklingsinstansen at han eller ho vil reisa sak om foreldreansvar, samværsrett eller kvar barnet skal bu." (Meklingsforskriftene sist endret 1.4.2004).

---

<sup>1</sup> Senest i BFDs klage av 31.01.05 vedrørende likestillingsombudets avgjørelse om foreldreansvar, referanse 200306051-/BGUS.

## OBLIGATORISK MEKLING FOR SAMBOERE

Sitater fra høringsnotatet: "... personer som blir enslig forsørger etter oppløsning av samboerskap, betinget av at det fremlegges meklingsattest.....[...] utvidet barnetrygd gis til den som har barnet eller barna."

### F2Fs kommentar:

Et springende punkt i konfliktforståelsen er nettopp hvordan en av foreldrene "... blir enslig forsørger" eller "... den som har barnet". Har BFD noen oppfatning av mekanismene bak dette? Og hvorfor skal den ene bli det og den andre ikke? Er "sekundærforelder"-rollen den paradoksale rollen som "forelder uten barn"?

### Utvidet barnetrygd

Fra høringsnotatet: "...Når det søkes om utvidet barnetrygd etter opphør av samboerskap..."

### F2Fs kommentar:

Igen denne dekonstruksjonen av foreldrene [... når det søkes...] innenfor barnelovens regime, som om barneloven er en slags naturlov. Hvem er dette "det" som søker om slik barnetrygd? Kan begge foreldrene gjøre det? Kan det faktisk være slik at denne tradisjonelle og grunnløse forskjellsbehandlingen av foreldrene nettopp skaper de konflikter BFD med andre, intetsigende fraser søker å unngå?

### Departementets vurderinger og forslag

Fra høringsnotatet: "...Den av foreldrene barna bor hos, vil derfor forventes å søke om slik stønad etter samlivsbruddet. Å knytte krav om meklingsattest til retten til utvidet barnetrygd, kan på denne bakgrunn være effektivt for å sikre at samboere møter til meklings."

### F2Fs kommentar:

En urnorsk kommentar ville her vært sitatet "God dag mann! Økseskaft!" For: Hvordan avgjøres hvem barna bor hos? Er det ikke dette det skal mekles om? Og vil de kosmetiske endringene som BFD foreslår endre på maktforholdet i meklingsprosessen?

I tillegg kommer det faktum at mekleren bare skal orientere om økonomien, ikke ta for seg de økonomiske sidene som en del av den virkeligheten som ligger til grunn for konflikten.

Det vises videre til tidligere korrespondanse mellom F2F, likestillingsombudet og BFD vedrørende meklingsforskriften som ikke opplyser om felles omsorg/delt bosted som et alternativ for barnet. I brev fra BFD til F2F av 11.09.02, referanse 02/02322, og i brev fra BFD til likestillingsombudet av 10.10.02, referanse 02/03004, opplyser BFD at dette spørsmålet vil bli behandlet i forbindelse med familiemeldingen. Så vidt vi kan se har dette ikke blitt fulgt opp.

Det er derfor nok en gang grunn til å minne BFD om plikten til å opplyse borgerne om deres muligheter når de kommer til mekling, herunder muligheten til å velge felles omsorg/delt bosted.

## **OPPHEVING AV BARNELOVENS DEFINISJON AV VANLIG SAMVÆR**

### **Gjeldende rett**

*Fra høringsnotatet: "Dersom bostedsforeldereren motsetter seg fastsatt samvær, kan namsretten fastsette en stående tvangsbót som løper hver gang samværsretten hindres."*

### F2Fs kommentar:

BFD vet selv at dette er på grensen til tøv, da konsekvensene har uteblitt. For eksempel hadde Namsmannen i Bergen inntil 1997 aldri gitt en tvangsbót ved samværsboikott<sup>2</sup>.

Rettsapparatets likegyldighet bekreftes i NOU 1998:17: "...Avtaler som foreldrene ikke har brakt inn for fylkesmannen til stadfesting er i dag ikke tvangsgrunnlag. Det innebærer at før en forelder kan gå til namsretten og be om tvangsgjennomføring av avtalen, må han få dom for at han har rett til samvær etter avtalen. Dette betyr at det i praksis er svært omstendelig og kostbart å få tvangsgjennomført en vanlig utenrettslig avtale om samvær m.v. Det har blitt reist betydelig kritikk mot dette. Det har vært anført at de praktiske problemene knyttet til tvangsgjennomføring av avtaler innebærer at det i praksis er vid adgang til sabotering av samværsavtaler og avtaler om barnets bosted uten at det får konsekvenser for den som setter seg utover avtalen."<sup>3</sup>

*Fra høringsnotatet: "Faren med å ta inn omfanget av en slik «standard-ordning» i loven, er at den kan virke som en tvangstrøye."*

### F2Fs kommentar:

Her er BFD inne på noe viktig: Enhver lov oppfattes av befolkningen som normgivende. Hvis normen er god og omfattet av allmennrettslig aksept, er dette samfunnsmessig et positivt beteende som viser profesjonell forvaltning på sitt beste. Som barnejusekspert Lucy Smith sa det i et foredrag i 1984: "*I believe that legislation can influence people's behaviour. A statute can provide "a standard of expected behaviour to guide the parents through divorce" (Jay Folberg). The law can be, and very often ought to be, in the forefront of development.*"<sup>4</sup>

"Vanlig samvær" er ingen god norm, da den er helt uten barnefaglig, forskningsbasert grunnlag idet den bygger som kjernen i barneloven på myter om forholdet mellom barn og foreldre fra 1950-tallets meget utilstrekkelige barnepsykologi. I tillegg er den sterkt konfliktskapende.

<sup>2</sup> Bergensavisen, 1. juni 1997.

<sup>3</sup> NOU 1998:17: "Barnedelingssaker – avgjørelsesorgan, saksbehandlingsregler og delt bosted", kap. 7.13.1.

<sup>4</sup> Smith, L. 1984. Joint custody in Norwegian law and practice. I: (Inger Koch-Nielsen, ed.) Parent-Child Relationship post-divorce, a seminar-report, pp.241–251. København: Socialforskningsinstituttet. p.251.

Fra høringsnotatet.... *"det fremdeles er behov for et utgangspunkt for foreldrene når det skal utformes en egen samværsordning."*

#### F2Fs kommentar:

Den naturlige normen ville være at "samværsordning" skulle bygge på foreldrenes likeverd overfor egne barn, slik barna selv oppfatter foreldrene som like viktige og like verdige.

#### **Hvor mye samvær er det mellom foreldre og barn som ikke bor sammen?**

Drøftingen i dette avsnittet blir noe komisk, da tallene jo nettopp kommer fra den normen som dagens barnelov setter opp, jf. henvisningen til Lucy Smith over, BFD viser her hvordan en setter opp en sirkelargumentasjon.

#### **Departementets vurderinger og forslag**

Fra høringsnotatet: *"Omfanget av den konkrete samværsordningen skal først og fremst rette seg etter barnets beste, og skal ikke avgjøres ut fra hensynet til en rettferdig fordeling av samværstid mellom foreldrene."*

#### F2Fs kommentar:

Argumentasjonen høres besnærende ut – men da kunne en i det minste gjort et redelig forsøk på å utrede hva en mener med "barnets beste". Nok en gang klarer BFD å levere et voluminøst notat uten at dette begrepet i det hele tatt søkes utredet.

Videre synes BFD å ha en holdning om at det er motstrid mellom en "rettferdig fordeling av samværstid" og "barnets beste". Tvert i mot er det slik at der begge foreldre er omsorgsfulle og bor i nærheten av hverandre, er det et ubetinget gode for barna å ha god og omfattende kontakt med begge foreldreressurser.

Er ikke "barnets beste" i kortformen at barna får beholde det de selv oppfatter som naturlig: At foreldrene er like viktige og like verdige, altså felles foreldreansvar og likedelt omsorg som det naturlige utgangspunktet for barneomsorgen etter samlivsbrudd?

Vi finner også grunn til å påpeke det samme som likestillingsombudet har gjentatt i lengre tid: Avtaler eller vedtak som begge foreldre oppfatter som rimelige og rettferdige, vil bidra til å senke konfliktnivået mellom foreldre, og det er et ubetinget gode for barna

#### **F2Fs konklusjon**

Vi er enige i at det meningsløse "vanlig samvær" fjernes. Det må da nedfelles i loven føringer som gjør at samværet øker og ikke minsker som følge av dette grepet. "Vanlig samvær" bør erstattes av felles omsorg ["joint (physical) custody"], som i den kaliforniske barneloven, og i de lovendringer som er på vei i Tyskland, Frankrike, Australia og senest sannsynligvis også i U.K. Det er ikke godt nok bare å sammenlikne seg med de nordiske landene – og hva er begrunnelsen for det, annet enn noe bevisstløs, gammelmodig forvaltningspragmatikk?

Vi er videre enige i at dagens mekling bør moderniseres, men da med følgende to aspekter: En meklet avtale må ha tvangskraft, og meklingen må ta inn over seg den svært viktige rollen økonomien spiller i konfliktforståelsen.

Men BFD griper heller ikke den gangen fatt i årsaken, nemlig barnelovens grunnleggende forskjellsbehandling av foreldrene etter samlivsbrudd, i en "primær" og en "sekundær" forelder, og hvor sekunderforelderens foreldreskap i stor grad bestemmes av primærforelderens godvilje eller mangel på sådan.

Skjev makt- og økonomifordeling er sterkt konfliktskapende. Nok en gang skal symptomene av egen mangelfull virkelighetsforståelse, og ikke årsaken til den kureres.

Dette føyer seg i serien av handlinger fra BFDs Familie- og likestillingsavdeling som F2F stiller oss undrende til, og som etter vårt syn ikke kan støtte opp under de nok en gang uttrykte intensjoner fra BFD om at hovedregel bør være mer samvær og best mulig samlet foreldrekontakt. Ett eksempel er den initielle motstanden mot at hele Barnekonvensjonen skulle gjøres gjeldende i norsk lov; et annet er grensen for å kunne regne "delt omsorg etter bidragsforskriften" (dvs. felles omsorg) som glatt ble administrativt hevet fra 4 til 5 måneder da ordningen åpenbart ble oppfattet som urovekkende utbredt, og som senere har blitt ytterligere strammet inn ved innføring av ny barnetrygdlov og bidragsordning; et tredje er meklingsforskriftene som krever at en samværsforelder må true med konfliktskapende rettssak for å få konfliktdempende mekling; et fjerde er endringen i den BFD-produserte brosjyren "Foreldreansvar og samværsrett" (nr. Q-0580). Brosjyren finnes på alle familierelaterte offentlige kontor i hele landet, og må sies å være den mest sentrale trykksak for foreldre som søker offentlige råd for avtaler i forbindelse med barnefordeling etter samlivsbrudd. På side 25-26 står et skjema kalt "Forslag til avtale om foreldreansvar og samværsrett". Midt på den første sida står det så sent som i utgaven fra juli 1991 en parentes: (Vil dere avtale delt daglig omsorg, må dere lage en avtale spesielt tilpasset dette.). I en ny utgave datert 1992 hvor skjemaet står på side 29-30, er denne setningen ganske enkelt strøket, uvisst av hvilken grunn, og ikke senere tatt inn i igjen.